

Motion till riksdagen 2005/06:Ub398

av **Kalle Larsson m.fl. (v)**

En skola för alla i Stockholm

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppdra åt Skolverket att verka för att barn och unga med arbetarklassbakgrund och utländsk bakgrund liksom deras föräldrar representeras i dessa lokala skolstyrelser.
2. Riksdagen begär att regeringen föreslår ändring i skollagen i enlighet med vad i motionen anförs om bedömning av ansökan om etablering av fristående skola.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Skolverket bör avslå ansökan om bidrag till fristående konfessionella skolor även om kommunen tillstyrker ansökan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att eleverna erbjuds plats i grundskolan enligt närhetsprincipen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör ge Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att hitta former som medger att alla tjejer på högstadiet och gymnasiet som så önskar ges möjlighet i skolan till feministiskt självförsvar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör återkomma med förslag om hur skolmiljön kan göras fri från pornografi.

Inledning

Stockholm är Sveriges pulserande hjärta. Den största av våra storstäder, huvudstad med många av de nationellt avgörande myndighets- och företagssamlingarna. Om Stockholms län och stad stannar slutar också landet att fungera. För att Stockholm skall investera i sin egen och därmed också landets framtid är satsningar på utbildning helt avgörande. Här är utmaningen att skapa en likvärdig och demokratisk skola för alla också ställd på sin spets, inte minst på grund av de särskilda utmaningar som en storstadsregion ställs inför inom

Fel! Okänt namn på

utbildningsområdet. I den här motionen vill vi utveckla vår syn på hur skolan behöver förändras ur ett stockholmsperspektiv, och ge några av våra förslag.

Synen på skolan

Vänsterpartiets grundläggande syn på skolan är klar. Att skolan skall vara sammanhållen, likvärdig, en väl integrerad verksamhet med optimalt lärande för alla, dvs. en skola för alla, skall vara grundbultar i svensk skolpolitik. Alla medborgare skall ha möjlighet att delta i utbildning och därigenom utveckla den kunskap som krävs av var och en för att leva och aktivt delta i ett demokratiskt samhälle. Det handlar både om vad som brukar talas om som baskunskap och om kunskap för livet. Förutom att lära sig skriva, räkna och läsa så behöver alla samhällsmedlemmar kunskap relevant för att delta i det offentliga samhällslivet, för att ha mod att delta i det offentliga samtal som pågår i olika former och sammanhang, för yrkeslivet och för att leva ett gott familje- och privatliv – kunskap och utveckling för alla. Vi lär oss överallt och hela tiden men vi lär oss på olika sätt och vi har olika förutsättningar för vår kunskapsutveckling. Skolan skall inom ramen för sin verksamhet se till att det finns utrymme för olika barn och elever med olika förutsättningar och lärstilar.

Demokratisera skolan

Vänsterpartiet motsätter sig tanken att valet av skola skall vara ett avgörande instrument för inflytande för elever och föräldrar över den egna skolsituationen. Det bästa och effektivaste sättet att stärka elevernas och föräldrarnas makt är att demokratisera alla skolor och låta skolorna bli samlingsplatser i lokalsamhället. Det handlar om det direkta inflytande över undervisningen som man har rätt till och som Vänsterpartiet utvecklar i en mer övergripande skolpolitisk motion. Demokrati är också en viktig nyckel till kvalitetsförbättring i skolan, inte minst i skolor där många av föräldrarna är invandrare eller har arbetarklassbakgrund och kan bidra med sina perspektiv och erfarenheter för att utveckla skolan. Det är därför viktigt, när verksamheten med lokala skolstyrelser med elev- eller föräldramajoritet nu kommer att permanentas, att skolan verkar för att alla elever kommer att vara representerade. Därför bör regeringen uppdraga åt Skolverket att verka för att barn och unga med arbetarklassbakgrund och utländsk bakgrund liksom deras föräldrar representeras i dessa lokala skolstyrelser. Detta kan exempelvis göras genom utbildning av de lokala skolstyrelserna eller informationsinsatser riktade till föräldrar som annars är underrepresenterade. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stoppa explosionen av privata skolor

Många kommunala skolor fungerar ganska bra medan andra behöver förbättras. Det är i sammanhanget värt att notera att enligt en undersökning publicerad i Svenska Dagbladet den 28 september är en ökande andel av Stockholms skolelever nöjda med sin skola, men de tre skolor som har högst andel missnöjda elever (27 procent) är samtliga fristående skolor. Samtidigt är utmaningen omfattande. Stockholm är en av de regioner i landet där störst andel elever går i privata – s.k. fristående – skolor. I en utvecklad skoldemokrati är det naturligt att skolor blir olika och att det uppstår en mångfald när det gäller pedagogik, organisation och verksamhetsinriktning. Vänsterpartiet vänder sig dock emot den nuvarande utvecklingen där skolor tvingas ”profilera” sig för att i konkurrens med andra skolor locka till sig elever, och anser att explosionen av s.k. fristående skolor måste stoppas. Utvecklingen av skattefinansierade fristående skolor har bidragit till att förstärka socioekonomisk och etnisk segregation och riskerar att utarma den offentliga skolan och dränera den på motiverade elever. I Stockholms stad har egna utvärderingar visat att kombinationen av ett fritt skolval och explosionen av fristående skolor har inneburit en ökad segregation av elever – en ökning också i förhållande till den redan utpräglade boendesegregationen. Enkelt uttryckt går i innerstadens skolor fler elever med föräldrar med hög utbildning och traditionellt svensk bakgrund och i förorterna fler elever med lågutbildade föräldrar med invandrabakgrund än vad boendesituationen skulle ha inneburit. I samband med Skolverkets beslut om rätt till bidrag skall kommunens yttrande innehålla en konsekvensbeskrivning. Av den bör framgå vilka följder etableringen av en fristående skola får för kommunens samlade skolväsende. Skolverkets prövning skall ske utifrån en helhetsbedömning där kommunens yttrande skall ha avgörande betydelse. Dock kvarstår Skolverkets ansvar att ta ställning till ansökan utifrån en helhetsbedömning. Om en sådan bedömning visar att ett bifall skulle få påtagligt negativa följder för elever och skolväsendet i kommunen skall ansökan alltid avslås, även om kommunen tillstyrker ansökan. Därför bör regeringen återkomma med förslag till sådan ändring i skollagen. Detta bör riksdagen begära.

Vi menar att skolan skall vara en mötesplats för elever med olika bakgrund och erfarenheter. Ökningen av s.k. konfessionella skolor i bland annat Stockholm motverkar skolans syfte som en mötesplats för barn och elever med olika bakgrund och erfarenheter eftersom det ofta rör sig om föräldrarnas val att barnen inte skall vara del av det svenska samhället. Därför innebär konfessionella skolor en åtskillnad som får negativa följder för eleverna. Vänsterpartiet anser därför att Skolverket bör avslå ansökan om bidrag till fristående konfessionella skolor. Detta även om kommunen tillstyrker ansökan. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Närhetsprincipen

Flera storstadskommuner, däribland Stockholm, har infört system med betyg-sintagning till gymnasiet, vilket innebär att eleverna med högst betyg har förtur till de mest populära skolorna. Förutom att detta stärker betygens negativa roll i grundskoleundervisningen skapar det starka segregationseffekter mellan elever med höga respektive låga betyg. Vänsterpartiet avvisar argumentet att detta skulle minska den etniska segregationen genom att elever från storstädernas förorter skulle ges möjlighet att studera på populära gymnasieskolor i innerstaden mot bakgrund av att elever med utländsk bakgrund, av sociala och klassmässiga skäl, generellt har lägre betyg än infödda svenska elever. Vänsterpartiet vill istället understryka behovet av att alla elever ges möjlighet att gå i en närliggande gymnasieskola. Alla elever som söker till ett nationellt program skulle härigenom, så långt platserna räcker, garanteras plats i närmaste gymnasieskola som har det program som eleven sökt.

Det påstått fria skolvalet är i stora stycken en chimär. I glesbygden finns i stort sett inga valmöjligheter alls, och i städer som Stockholm är valet av skola hårt knuten till klassbakgrund och föräldrarnas utbildning. För att motverka segregation på grund av etnicitet och klass är det viktigt att värna närhetsprincipen inom grundskolan. Huvudregeln bör vara att eleverna erbjuds plats i grundskolan enligt närhetsprincipen. Föräldrar och elever bör dock samtidigt ges möjlighet att komma in med alternativa önskemål, vilka bör tillgodoses så långt som möjligt. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Feministiskt självförsvar och en skola fri från pornografi

För många unga tjejer i Stockholms skolor är vardagen fylld av rädsla, obehag och en ständig beredskap för trakasserier, närmanden och t.o.m. övergrepp. Rädslan begränsar unga tjejers handlings- och livsutrymme och hindrar dem från att utveckla en grundmurad självkänsla och ett gediget självförtroende. I en undersökning bland elever i Stockholms skolor 1996 uppgav 47 procent av de tillfrågade flickorna i årskurs 9 och första året på gymnasiet att de blivit utsatta för sexuella trakasserier och 8 procent uppgav att det skett från en lärare. Eva Witkowska på Arbetslivsinstitutet har tittat på förekomsten av sexuella trakasserier bland gymnasieelever och drar slutsatsen att var tredje elev i åttan och i tvåan på gymnasiet har utsatts för någon form av sexuella trakasserier det senaste året; flickor är mer utsatta än pojkar. I de fall pojkar drabbas av sexuella trakasserier är förövaren kille. Fem av tio flickor och fyra av tio pojkar tycker att sexuella trakasserier är ett problem på deras skola. Nära hälften av alla elever på gymnasiet upplever verbala eller fysiska sexuella övergrepp som ett problem i skolmiljön. Vi kan konstatera att så länge som tjejer i landets skolor är utsatta för trakasserier måste något göras för att ge dem självförtroendet och styrkan att stå emot. Vänsterpartiet menar att

Fel! Okänt namn på

feministiskt självförsvar bör kunna erbjudas på Stockholms skolor, såväl som i övriga landet. Feministiskt självförsvar handlar om att skaffa sig kunskap om det sexualiserade våldet, om samarbete mellan flickor och kvinnor samt att skaffa sig handlingsberedskap att försvara sig mentalt, verbalt och fysiskt i en värld där flickor och kvinnor är underordnade och utsatta. Feministiskt självförsvar är grundat av kvinnor, för kvinnor och bygger på att flickor och kvinnor delar erfarenheter och tillsammans utarbetar strategier för att bland annat hantera rädsla. Vänsterpartiet menar att regeringen bör ge Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att hitta former som medger att alla tjejer på högstadiet och gymnasiet som så önskar ges möjlighet i skolan till feministiskt självförsvar. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Vidare kräver vi, både för killars och tjejers skull, att eleverna skall garanteras en arbetsmiljö fri från pornografi. Man måste finna vägar att förhindra att t.ex. datorer i skolor och bibliotek används till att besöka hemsidor med pornografiskt innehåll. Regeringen bör återkomma med förslag på hur skolmiljön kan göras fri från pornografi. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 3 oktober 2005

Kalle Larsson (v)

Mats Einarsson (v)

Sermin Özurküt (v)

Ulla Hoffmann (v)